

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 11 lipca 2018 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza – Artykuł 220 ust. 6 – Uprawnienie państwa nadbrzeżnego do zapewnienia wykonania przepisów – Właściwość Trybunału do dokonywania wykładni przepisów prawa międzynarodowego – Dyrektywa 2005/35/WE – Zanieczyszczenie pochodzące ze statków – Artykuł 7 ust. 2 – Konwencja Marpol 73/78 – Zrzut oleju z obcego statku przepływającego przez wyłączną strefę ekonomiczną – Okoliczności, w których państwo nadbrzeżne może wszcząć postępowanie przeciwko obcemu statkowi – Wolność żeglugi – Ochrona środowiska morskiego – Poważne szkody lub zagrożenie poważnymi szkodami dla wybrzeża, związanych z nim interesów lub jakichkolwiek zasobów morza terytorialnego lub WSE – Niepodważalne dowody

W sprawie C-15/17

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Korkein oikeus (sąd najwyższy, Finlandia) postanowieniem z dnia 12 grudnia 2016 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 13 stycznia 2017 r., w postępowaniu:

Bosphorus Queen Shipping Ltd Corp.

przeciwko

Rajavartiolaitos,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: L. Bay Larsen, prezes izby, J. Malenovský (sprawozdawca), M. Safjan, D. Šváby i M. Vilaras, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Wahl,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 6 grudnia 2017 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Bosphorus Queen Shipping Ltd Corp., przez P. Karhu, asianajaja,
- w imieniu rządu fińskiego przez J. Heliskoskiego, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu belgijskiego przez J. Van Holm, C. Van Lul i L. Van den Broeck, działające w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: fiński.

- w imieniu rządu greckiego przez G. Karipsiadisa, K. Georgiadisa, M. Stellakatos, E. Tsaousi oraz E. Skalieri, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu francuskiego przez B. Fodę i D. Colasa, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez C.S. Schillemans i M. Bulterman, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez L. Nicolae, A. Bouqueta, E. Paasivirtę oraz P. Aalta, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 28 lutego 2018 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 220 ust. 6 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, sporządzonej w Montego Bay dnia 10 grudnia 1982 r. (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 1833, 1834 i 1835, s. 3, zwanej dalej „UNCLOS”) oraz art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie zanieczyszczeń pochodzących ze statków oraz wprowadzenia sankcji, w tym sankcji karnych, za przestępstwa związane z zanieczyszczeniami (Dz.U. 2005, L 255, s. 11), w brzmieniu zmienionym dyrektywą 2009/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 października 2009 r. (Dz.U. 2009, L 280, s. 52) (zwaną dalej „dyrektywą 2005/35”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Bosphorus Queen Shipping Ltd. Corp. (zwaną dalej „Bosphorus”), spółką będącej właścicielem statku do przewozu ładunków suchych „Bosphorus Queen” zarejestrowanego w Panamie, a Rajavartiolaitos (urzędem ochrony granicznej, Finlandia) w przedmiocie grzywny nałożonej na tę spółkę z powodu zrzutu oleju z tego statku w granicach fińskiej wyłącznej strefy ekonomicznej (WSE).

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

Konwencja dotycząca interwencji na morzu pełnym z 1969 r.

- 3 Międzynarodowa konwencja dotycząca interwencji na morzu pełnym w razie zanieczyszczenia olejami (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 970, s. 211, zwana dalej „konwencją o interwencji”) została sporządzona w dniu 29 listopada 1969 r. w Brukseli. Unia, podobnie jak wiele jej państw członkowskich, nie jest stroną tej konwencji. Natomiast Republika Finlandii i Panama są jej stronami.
- 4 Zgodnie z art. I ust. 1 tej konwencji strony tej konwencji „mogą zastosować takie środki na morzu pełnym, jakie mogą być konieczne do zapobieżenia, złagodzenia lub usunięcia poważnego i bezpośredniego niebezpieczeństwa grożącego ich wybrzeżom lub związanymi z nimi interesom na skutek zanieczyszczenia lub zagrożenia zanieczyszczeniem morza olejami w następstwie wypadku morskiego albo działań związanych z takim wypadkiem, co do których można rozsądnie przewidzieć, że spowodują znaczne szkodliwe skutki”.

5 W art. II ust. 4 Konwencji w sprawie interwencji na morzu pełnym z 1969 r. przewiduje:

„W rozumieniu niniejszej Konwencji:

[...]

4. »Interesy związane [z wybrzeżem]« oznaczają interesy państwa nadbrzeżnego bezpośrednio dotkniętego albo zagrożonego wypadkiem morskim, takie jak:

- a) działalność morską na wybrzeżu, w portach i przy ujściach rzek łącznie z rybołówstwem stanowiącą podstawowe źródło utrzymania dla zainteresowanych osób;
- b) walory turystyczne danego obszaru;
- c) warunki zdrowotne ludności wybrzeża oraz dobre warunki bytowe obszaru nadbrzeżnego łącznie z ochroną żywych zasobów morskich, fauny i flory”.

Konwencja Marpol 73/78

6 Międzynarodowa Konwencja o zapobieganiu zanieczyszczaniu morza przez statki, sporządzona w Londynie w dniu 2 listopada 1973 r., uzupełniona protokołem z dnia 17 lutego 1978 r. (zwana dalej „konwencją Marpol 73/78”), ustanawia przepisy w zakresie zapobiegania i walki z zanieczyszczaniem środowiska morskiego.

7 Unia nie jest stroną tej konwencji. Natomiast Republika Finlandii, podobnie jak wszystkie pozostałe państwa członkowskie Unii, są jej stronami.

8 Przepisy o zapobieganiu zanieczyszczenia olejami zostały zawarte w załączniku I do konwencji Marpol 73/78.

9 Prawidło 1 pkt 11 załącznika I do tej konwencji definiuje obszar specjalny jako „obszar morski, dla którego, ze względu na rozpoznane przyczyny techniczne związane z jego stanem oceanograficznym i ekologicznym oraz ze względu na szczególnie charakter ruchu statków, wymagane jest zastosowanie specjalnych obligatoryjnych sposobów zapobiegania zanieczyszczaniu morza olejami”. Dla celów tego załącznika jako obszar specjalny został zdefiniowane obszar Morza Bałtyckiego, który oznacza właściwe Morze Bałtyckie, włączając w to Zatokę Botnicką i Zatokę Fińską, oraz wejście na Morze Bałtyckie ograniczone przez równoleżnik przechodzący przez Skagen w Skagerraku (57°44,8' N).

10 Załącznik I w części C, dotyczącej „Kontroli eksploatacyjnych zrzutów oleju”, zawiera prawidło 15, które przewiduje:

„1. Z zastrzeżeniem postanowień prawidła 4 z niniejszego załącznika oraz ustępów 2, 3 i 6 niniejszego prawidła jakiegokolwiek usunięcie do morza oleju lub mieszanin oleistych ze statków jest zabronione.

[...]

B. Usuwanie na obszarach specjalnych

3. Jakiegokolwiek usunięcie do morza oleju lub mieszanin oleistych ze statków o pojemności brutto 400 i większej jest zabronione, z wyjątkiem przypadku gdy zostaną spełnione wszystkie następujące warunki:

1. statek płynie określonym kursem;

2. mieszanina oleista jest poddana obróbce w filtracyjnym urządzeniu odolejającym, zgodnym z wymaganiami prawidła 14.7 z niniejszego załącznika;
3. stężenie oleju w wypływie, bez rozcieńczania, nie przekracza 15 części na milion;
4. na zbiornikowcach olejowych woda zęzowa nie pochodzi z zęz pompowni ładunkowej; oraz
5. w przypadku zbiornikowców olejowych woda zęzowa nie jest zmieszana z pozostałościami ładunku olejowego”.

UNCLOS

- 11 UNCLOS weszła w życie w dniu 16 listopada 1994 r. Jej zawarcie zostało zatwierdzone w imieniu Unii decyzją Rady 98/392/WE z dnia 23 marca 1998 r. (Dz.U. 1998, L 179, s. 1).
- 12 Zgodnie z art. 1 tej konwencji:

„1) »obszar« oznacza znajdujące się poza granicami jurysdykcji państwowej dno mórz i oceanów oraz ich podziemie;

[...]

4) »zanieczyszczenie środowiska morskiego oznacza takie bezpośrednio lub pośrednio wprowadzanie przez człowieka substancji lub energii do środowiska morskiego, łącznie z estuariami, które powoduje lub może powodować takie szkodliwe następstwa jak: szkody wyrządzone żywym zasobom i życiu w morzu, niebezpieczeństwa dla zdrowia człowieka, przeszkody w działalności na morzu, w tym w poławianiu i w innych zgodnych z prawem sposobach korzystania z morza, obniżanie jakości użytkowej wody morskiej i pogarszanie warunków wypoczynku;

[...]”.

- 13 Artykuł 56 tej konwencji, zatytułowany „Prawa, jurysdykcja i obowiązki państwa nadbrzeżnego w [WSE]”, przewiduje:

„1. Państwo nadbrzeżne ma w [WSE]:

- a) suwerenne prawa w celu badania, eksploatacji i ochrony zasobów naturalnych, zarówno żywych, jak i nieożywionych, wód morskich pokrywających dno, a także dna morskiego i jego podziemia oraz w celu gospodarowania tymi zasobami, jak również w odniesieniu do innych przedsięwzięć w zakresie gospodarczego badania i eksploatacji strefy, takich jak wytwarzanie energii poprzez wykorzystanie wody, prądów i wiatrów;
- b) jurysdykcję przewidzianą w odpowiednich postanowieniach niniejszej konwencji w odniesieniu do:
 - (i) budowania i wykorzystywania sztucznych wysp, instalacji i konstrukcji;
 - (ii) badań naukowych morza;
 - (iii) ochrony i zachowania środowiska morskiego;
- c) inne prawa i obowiązki przewidziane w niniejszej konwencji”.

14 Artykuł 58 UNCLOS, dotyczący „[p]raw i obowiązków innych państw w WSE”, stanowi:

„1. Z zastrzeżeniem stosownych postanowień niniejszej konwencji wszystkie państwa, zarówno nadbrzeżne, jak i śródlądowe, korzystają w [WSE] z [...] wolności żeglugi i przelotu, układania podmorskich kabli i rurociągów oraz innych, zgodnych z prawem międzynarodowym, sposobów korzystania z morza, jakie wiążą się z tymi wolnościami w związku z używaniem statków morskich i powietrznych oraz podmorskich kabli i rurociągów, o ile jest to zgodne z innymi postanowieniami niniejszej konwencji.

2. Artykuły 88–115 oraz inne stosowne normy prawa międzynarodowego mają zastosowanie do [WSE] o tyle, o ile nie są sprzeczne z niniejszą częścią.

3. Korzystając ze swoich praw i wypełniając obowiązki w [WSE] zgodnie z niniejszą konwencją, państwa w należyty sposób uwzględniają prawa i obowiązki państwa nadbrzeżnego oraz przestrzegają ustaw i innych przepisów prawnych, wydanych przez państwa nadbrzeżne zgodnie z postanowieniami niniejszej konwencji i innymi normami prawa międzynarodowego, o ile nie są one sprzeczne z niniejszą częścią”.

15 Artykuł 61 ust. 1–4 tej konwencji, dotyczący „zachowania żywych zasobów” stanowi:

„1. Państwo nadbrzeżne określa wielkość dopuszczalnego połowu żywych zasobów w swojej [WSE].

2. Uwzględniając najlepsze dostępne mu dane naukowe, państwo nadbrzeżne zapewnia ochronę żywych zasobów [WSE] przed niebezpieczeństwem przełowienia, poprzez stosowanie właściwych środków w celu zachowania ich i właściwego gospodarowania nimi. W razie potrzeby państwo nadbrzeżne i właściwe organizacje międzynarodowe, zarówno subregionalne, regionalne, jak i światowe, współpracują ze sobą dla osiągnięcia tego celu.

3. Środki takie zmirzają również do utrzymania lub odtworzenia populacji poławianych gatunków na poziomie zapewniającym stałą, maksymalną wydajność, określoną z uwzględnieniem odpowiednich czynników środowiskowych i gospodarczych, łącznie z gospodarczymi potrzebami nadbrzeżnych społeczności rybackich i szczególnymi wymaganiami państw rozwijających się, oraz z uwzględnieniem metod łowienia, wzajemnej zależności stad, a także wszelkich powszechnie zalecanych minimalnych międzynarodowych standardów subregionalnych, regionalnych lub światowych.

4. Stosując takie środki, państwo nadbrzeżne uwzględnia ich wpływ na gatunki współżyjące z gatunkami poławianymi lub zależne od nich w celu utrzymania lub odtworzenia populacji takich gatunków współżyjących lub zależnych powyżej poziomu, przy którym ich reprodukcja mogłaby być poważnie zagrożona”.

16 Zgodnie z art. 194 ust. 5 tej konwencji:

„Środki stosowane zgodnie z niniejszą częścią obejmują takie środki, które są konieczne dla ochrony i zachowania rzadkich lub wrażliwych ekosystemów, jak również środowiska ginących, zagrożonych lub narażonych na niebezpieczeństwo gatunków ryb i innych form życia w morzu”.

17 Artykuł 211 tej samej konwencji, zatytułowany „Zanieczyszczenia ze statków”, stanowi w ust. 1 i 7:

„1. Państwa, działając za pośrednictwem właściwej organizacji międzynarodowej lub ogólnej konferencji dyplomatycznej, ustanawiają międzynarodowe normy i standardy dla zapobiegania, zmniejszania i kontroli zanieczyszczenia środowiska morskiego ze statków i w taki sam sposób popierają przyjmowanie, w razie potrzeby, systemów tras morskich w celu ograniczenia do minimum

zagrożenia wypadkami, które mogłyby powodować zanieczyszczenie środowiska morskiego, łącznie z wybrzeżem, oraz wynikające z zanieczyszczenia szkody dla interesów państw nadbrzeżnych. Takie normy i standardy są w miarę potrzeby okresowo, w taki sam sposób, weryfikowane.

[...]

7. Międzynarodowe normy i standardy, o których mowa w niniejszym artykule, obejmują inter alia normy i standardy dotyczące natychmiastowego zawiadomienia państw nadbrzeżnych, których wybrzeże lub interesy związane z wybrzeżem mogą ucieść w następstwie wydarzeń, w tym wypadków morskich, które pociągają za sobą dokonywanie zrzutów lub prawdopodobieństwo ich dokonywania”.

- 18 Artykuł 220 UNCLOS, zatytułowany „Zapewnianie przez państwa nadbrzeżne wykonania przepisów”, w ust. 3–6 wskazuje podstawy jurysdykcji, w ramach której państwo nadbrzeżne może podjąć środki służące zapewnianiu wykonywania przepisów wobec statku, który dopuścił się naruszenia międzynarodowych norm i standardów dotyczących zanieczyszczeń pochodzących ze statków w WSE tego państwa. Przepisy te mają następujące brzmienie:

„3. Jeżeli istnieją uzasadnione podstawy do przypuszczania, że statek płynący w [WSE] lub po morzu terytorialnym państwa naruszył w [WSE] stosowne międzynarodowe normy i standardy w zakresie zapobiegania, zmniejszania i kontroli zanieczyszczenia ze statków lub ustawy i inne przepisy prawne tego państwa zgodne z takimi normami i standardami, państwo to może żądać od statku udzielenia informacji dotyczących nazwy statku i portu jego rejestracji, ostatniego i następnego portu zawinięcia oraz innych odpowiednich informacji potrzebnych do ustalenia, czy nastąpiło naruszenie.

4. Państwa wydają ustawy i inne przepisy prawne oraz stosują inne środki, aby statki podnoszące ich banderę spełniały żądania dotyczące udzielania informacji zgodnie z ustępem 3.

5. Jeżeli istnieją uzasadnione podstawy do przypuszczania, że statek płynący w [WSE] lub po morzu terytorialnym państwa dopuścił się w [WSE] naruszenia, o którym mowa w ustępie 3, które doprowadziło do znaczącego zrzutu powodującego poważne zanieczyszczenie środowiska morskiego lub groźbę takiego zanieczyszczenia, państwo to może przeprowadzić fizyczną inspekcję statku w związku z naruszeniem, jeżeli statek odmówił udzielenia informacji lub jeżeli informacje udzielone przez statek w sposób widoczny odbiegają od oczywistej sytuacji faktycznej i jeżeli okoliczności sprawy uzasadniają taką inspekcję.

6. Jeżeli istnieją wyraźne, obiektywne dowody, że statek płynący w [WSE] lub po morzu terytorialnym państwa dopuścił się w [WSE] naruszenia, o którym mowa w ustępie 3, które doprowadziło do zrzutu powodującego poważną szkodę lub zagrożenie poważną szkodą dla wybrzeża państwa nadbrzeżnego lub jego interesów związanych z wybrzeżem albo dla jakichkolwiek zasobów jego morza terytorialnego lub [WSE], państwo to może, z zastrzeżeniem rozdziału 7 i pod warunkiem, że dowody za tym przemawiają, wszcząć postępowanie, łącznie z zatrzymaniem statku, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym”.

- 19 Artykuł 221 tej konwencji, zatytułowany „Środki stosowane w celu unikania zanieczyszczenia w następstwie wypadków morskich”, stanowi:

„1. Żadne postanowienie niniejszej części nie narusza prawa państw, zgodnie z prawem międzynarodowym, zarówno zwyczajowym, jak i umownym, do stosowania i zapewniania wykonania poza morzem terytorialnym środków proporcjonalnych do szkody faktycznie wyrządzonej lub do rozmiarów zagrożenia, w celu ochrony ich wybrzeża lub interesów związanych z wybrzeżem, łącznie z połowaniem, przed zanieczyszczeniem lub zagrożeniem zanieczyszczeniem w następstwie wypadku morskiego lub czynności związanych z takim wypadkiem, które, jak można zasadnie oczekiwać, spowodują [mogą spowodować] poważne szkodliwe konsekwencje.

2. Dla celów niniejszego artykułu »wypadek morski« oznacza zderzenie statków, wejście na brzeg lub mieliznę albo inny wypadek w żegludze będący innym zdarzeniem na pokładzie lub na zewnątrz statku, powodujący szkodę materialną lub nieuchronną groźbę wyrządzenia szkody materialnej statkom lub ładunkowi”.

20 Artykuł 237 tej konwencji, dotyczący zobowiązań przyjętych na podstawie innych konwencji o ochronie i zachowaniu środowiska morskiego, przewiduje:

„1. Postanowienia niniejszej części pozostają bez uszczerbku dla szczegółowych zobowiązań przyjętych przez państwa na podstawie zawartych wcześniej specjalnych konwencji i umów, które dotyczą ochrony i zachowania środowiska morskiego, a także dla umów, jakie mogą zostać zawarte w celu rozwinięcia ogólnych zasad ustalonych w niniejszej konwencji.

2. Szczegółowe zobowiązania przyjęte przez państwa na podstawie specjalnych konwencji w odniesieniu do ochrony i zachowania środowiska morskiego wykonuje się w sposób zgodny z ogólnymi zasadami i celami niniejszej konwencji”.

Konwencja wiedeńska

21 Konwencja wiedeńska o prawie traktatów (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 1155, s. 331, zwana dalej „konwencją wiedeńską”) została sporządzona w Wiedniu w dniu 23 maja 1969 r.

22 Zgodnie z art. 31 tej konwencji, zatytułowanym „Ogólna reguła interpretacji”:

„1. Traktat należy interpretować w dobrej wierze, zgodnie ze zwykłym znaczeniem, jakie należy przypisywać użytym w nim wyrazom w ich kontekście, oraz w świetle jego przedmiotu i celu.

[...]

3. Łącznie z kontekstem należy brać pod uwagę:

[...]

c) wszelkie odpowiednie normy prawa międzynarodowego mające zastosowanie w stosunkach między stronami.

[...]”.

23 Artykuł 32 tej konwencji, zatytułowany „Uzupełniające środki interpretacji”, ma następujące brzmienie:

„Można odwoływać się do uzupełniających środków interpretacji, łącznie z pracami przygotowawczymi do traktatu oraz okolicznościami jego zawarcia, aby potwierdzić znaczenie wynikające z zastosowania art. 31 lub aby ustalić znaczenie, gdy interpretacja oparta na art. 31:

a) pozostawia znaczenie dwuznacznym lub niejasnym; albo

b) prowadzi do rezultatu wyraźnie absurdalnego lub nierozsądnego”.

Prawo Unii

24 Motywy 1–4 i 12 dyrektywy 2005/35 mają następujące brzmienie:

- „(1) Wspólnotowa polityka bezpieczeństwa morskiego ma na celu zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa oraz ochrony środowiska i opiera się na założeniu, że wszystkie strony uczestniczące w transporcie towarów drogą morską ponoszą odpowiedzialność za zagwarantowanie, iż statki pływające po wodach wspólnotowych spełniają wymogi odpowiednich przepisów i standardów.
- (2) Podstawowe standardy obowiązujące we wszystkich państwach członkowskich, dotyczące zrzutów substancji zanieczyszczających ze statków, opierają się na konwencji Marpol 73/78; jednakże przepisy te są każdego dnia ignorowane przez wiele statków pływających na wodach wspólnotowych, za co nie ponoszą one konsekwencji.
- (3) Wdrażanie konwencji Marpol 73/78 wykazuje rozbieżności pomiędzy poszczególnymi państwami członkowskimi, a zatem zachodzi potrzeba ujednoczenia jej wdrażania na poziomie wspólnotowym; w szczególności występują znaczne różnice w praktykach państw członkowskich związanych z nakładaniem sankcji za zrzuty substancji zanieczyszczających ze statków.
- (4) Środki o charakterze odstrasającym stanowią integralną część polityki Wspólnoty w zakresie bezpieczeństwa morskiego, ponieważ gwarantują powiązanie odpowiedzialności każdego z podmiotów transportujących drogą morską towary zanieczyszczające z możliwością nałożenia na nie sankcji; zachodzi zatem potrzeba wprowadzenia skutecznych, odstrasających i proporcjonalnych sankcji w celu zapewnienia skutecznej ochrony środowiska.

[...]

- (12) W przypadku gdy istnieją niezbité dowody zrzutów powodujących znaczne szkody lub grożących znacznymi szkodami, państwa członkowskie powinny przekazać taką sprawę swoim właściwym organom z zamiarem wszczęcia postępowania na podstawie art. 220 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza z 1982 r. [UNCLOS]”.

25 Artykuł 1 tej dyrektywy przewiduje:

„1. Celem niniejszej dyrektywy jest włączenie międzynarodowych standardów dotyczących zanieczyszczeń pochodzących ze statków do prawa wspólnotowego oraz zapewnienie, by osoby odpowiedzialne za zrzuty podlegały odpowiednim sankcjom, określonym w art. 8, w celu poprawy bezpieczeństwa na morzu oraz wzmocnienia ochrony środowiska morskiego przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze statków.

2. Niniejsza dyrektywa nie stanowi przeszkody dla państw członkowskich w podejmowaniu, zgodnie z prawem międzynarodowym, bardziej rygorystycznych środków przeciwdziałania zanieczyszczeniom pochodzącym ze statków”.

26 Artykuł 3 ust. 1 lit. b) i d) tej dyrektywy stanowi:

„1. Niniejszą dyrektywę stosuje się, zgodnie z prawem międzynarodowym, do zrzutów substancji zanieczyszczających:

[...]

b) na morskich wodach terytorialnych państwa członkowskiego;

[...]

d) w [WSE] lub równoważnej strefie państwa członkowskiego, ustanowionej zgodnie z prawem międzynarodowym [...].”

27 Artykuł 7 tej samej dyrektywy, zatytułowany „Egzekwowanie przepisów przez państwa przybrzeżne w stosunku do statków w drodze”, przewiduje w ust. 2:

„Gdy istnieją niepodważalne dowody na to, że statek pływający po obszarach wymienionych w art. 3 ust. 1 lit. b) lub d) dokonał na tych obszarach naruszenia, wynikiem którego był zrzut powodujący poważne szkody lub niebezpieczeństwo poważnych szkód dla wybrzeża lub związanych z tym interesów zainteresowanego państwa członkowskiego, lub dla zasobów w obszarach wymienionych w art. 3 ust. 1 lit. b) lub d), państwo to, z zastrzeżeniem postanowień części XII sekcji 7 [UNCLOS] oraz o ile dowody na to pozwalają, przekaże sprawę odpowiednim organom w celu wszczęcia postępowania, w tym zatrzymania statku, zgodnie ze swoim prawem krajowym”.

Prawo fińskie

28 Dyrektywa 2005/35 została transponowana w Finlandii między innymi za pomocą merenkulun ympäristönsuojelulaki (1672/2009) [ustawy o ochronie środowiska w ramach żeglugi morskiej (1672/2009)].

29 Rozdział 3 tej ustawy, zatytułowany „Grzywna z tytułu zrzutu olejów”, stanowi w swym § 1 akapit pierwszy:

„Naruszenie zakazu zrzutu oleju lub mieszanki z zawartością oleju na morskich wodach terytorialnych lub w [WSE] Finlandii, przewidzianego w rozdziale 2 § 1, zagrożone jest karą grzywny (*grzywną z tytułu zrzutu oleju*), o ile ilość zrzuconego oleju lub mieszanki z zawartością oleju albo związane z tym skutki nie będą mogły być uznane za nieznaczne. Jednakże naruszenia zakazu zrzutu dokonane przez obcy statek przepływający przez [WSE] Finlandii, zostaną ukarane grzywną tylko wtedy, gdy w wyniku zrzutu wystąpiły poważne szkody lub zagrożenie poważnymi szkodami dla wybrzeża Finlandii lub jej interesów związanych z wybrzeżem albo dla jakichkolwiek zasobów morza terytorialnego lub [WSE] Finlandii”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

30 Według urzędu ochrony granicznej w dniu 11 lipca 2011 r. statek „Bosphorus Queen”, znajdujący się w drodze w WSE Finlandii, dokonał zrzutu oleju do morza.

31 Zrzutu dokonano w granicach WSE, w odległości około 25–30 km od fińskiego wybrzeża. Zrzucony olej rozprzestrzenił się na odcinku długości około 37 km i w przybliżeniu 10 m szerokości, całkowita powierzchnia pokryta zrzutami została oszacowana na 0,222 km² a jego objętość – pomiędzy 0,898 a 9,050 m³.

32 Sąd odsyłający wyjaśnia, że organy fińskie nie podjęły od razu środków reagowania na zrzut oleju. Nie zaobserwowano, by olej dotarł do wybrzeża, i nie wykazano, by zrzut oleju spowodował konkretne szkody.

33 Natomiast gdy „Bosphorus Queen” ponownie znajdował się we [WSE] Finlandii, wracając z Sankt Petersburga, urząd ochrony granicznej decyzją z dnia 23 lipca 2011 r., po pierwsze, nakazał tytułem środków tymczasowych zapłatę przez Bosphorus zabezpieczenia w wysokości 17 112 EUR na poczet

ewentualnej grzywny, która miała zostać nałożona z tytułu zrzucenia oleju przez ten statek, a po drugie, dokonał zatrzymania statku. Po wypłacie zabezpieczenia w dniu 25 lipca 2011 r. statek podjął dalszą drogę.

- 34 Zagrożenie wywołane rozpatrywanym zrzutem olejów stało się przedmiotem opinii wydanej w dniu 26 lipca 2011 r. przez Suomen ympäristökeskus (fińską agencję ds. ochrony środowiska), a przekazanej urzędowi ochrony granicznej. Oddziaływanie rozpatrywanego zrzutu na środowisko zostało ocenione na podstawie szacunkowego minimalnego zakresu zrzutu. Z opinii tej wynika, co następuje:
- Co najmniej część oleju mogła dotrzeć do obszaru wybrzeża fińskiego. Jeśli olej dotarł do wybrzeża, ograniczone zostało korzystanie z niego w celach wypoczynkowych.
 - Część oleju oddziaływała nadal na morzu otwartym w pobliżu miejsca zrzutu.
 - Wyciekły olej zagrażał właściwemu rozwojowi środowiska naturalnego w Bałtyku.
 - Wyciekły olej spowodował zagrożenie dla ptaków odżywiających się i znajdujących schronienie na otwartym morzu.
 - Olej spowodował szkody dla planktonu roślinnego i zwierzęcego. Związki oleju przekazywane są dalej w ramach łańcucha pokarmowego.
 - Cierniki żyjące w wodach powierzchniowych morza otwartego poniosły prawdopodobnie bezpośrednie szkody w związku ze zrzutem oleju, tak że nie da się wykluczyć krótkoterminowego negatywnego wpływu na zasoby rybne.
 - W tym rejonie zachodzi silna sedymentacja i prawdopodobne jest, że część związków oleju dotarła w rejon dna i zagraża gatunkom żyjącym na dnie.
 - W pobliżu miejsca zrzutu znajduje się wiele obszarów naturalnych należących do sieci „Natura 2000”.
 - Moment, w którym nastąpił zrzut oleju, był szczególnie szkodliwy dla populacji ptactwa morskiego, ponieważ ptaki mają na wodach rozciągających się od najdalej wysuniętych wysp półwyspu Hanko (Finlandia) do archipelagu fińskiego niepotrafiące jeszcze latać młode żyjące w dużych koloniach, zaś młode kaczki edredonowe poruszają się w dużej odległości od wybrzeża.
 - W momencie kiedy dokonano zrzutu oleju, na obszarze przed półwyspem Hanko znajdowały się dziesiątki tysięcy kaczek edredonowych. Zrzut ten spowodował duże zagrożenie dla populacji ptaków morskich na wybrzeżu fińskim.
- 35 Decyzją z dnia 16 września 2011 r. urząd ochrony granicznej nałożył na Bosphorus grzywnę w wysokości 17 112 EUR z tytułu zrzutu olejów, ponieważ zrzut ten spowodował lub mógł spowodować poważne szkody dla wybrzeża lub związanych z nim interesów Republiki Finlandii lub zasobów znajdujących się w morzu terytorialnym lub w fińskiej WSE.
- 36 Bosphorus, jak i armator statku, wnieśli w jej następstwie skargę do Helsingin käräjäoikeus (sądu pierwszej instancji w Helsinkach, Finlandia), orzekającego jako sąd morski, o uchylenie decyzji z dnia 23 lipca i z dnia 16 września 2011 r., odpowiednio, o ustanowieniu zabezpieczenia i wymierzeniu grzywny za zrzut rozpatrywanych olejów. W szczególności skarżący podnieśli, że rozpatrywany zrzut nie spowodował poważnych szkód dla środowiska oraz że tylko sądy państwa bandery statku, mianowicie Panamy, są właściwe do rozpoznawania tej sprawy.

- 37 W wyroku z dnia 30 stycznia 2012 r. Helsingin käräjäoikeus (sąd pierwszej instancji w Helsinkach) orzekł, że zostało wykazane, iż „Bosphorus Queen” dokonał zrzutu do morza co najmniej 900 litrów oleju. W toku postępowania, w wyniku którego zapadł rzeczony wyrok, Helsingin käräjäoikeus (sąd pierwszej instancji w Helsinkach) przesłuchał w charakterze świadka eksperta fińskiej agencji ds. ochrony środowiska. W świetle zgromadzonych dowodów, sąd ten uznał, że zrzut olejów stwarzał zagrożenie powstania poważnych szkód w rozumieniu rozdziału 3 § 1 ustawy 1672/2009. Z tych względów Helsingin käräjäoikeus (sąd pierwszej instancji w Helsinkach) oddalił skargę.
- 38 W wyniku apelacji wniesionej przez Bosphorus do Helsingin hovioikeus (sądu apelacyjnego w Helsinkach, Finlandia) sąd ten zwolnił tę spółkę z obowiązku zapłaty grzywny z tytułu zrzutu olejów, gdyż obowiązek ten miałby spoczywać na armatorze, którego tożsamość była znana.
- 39 Urząd ochrony granicznej wniósł do Korkein oikeus (sądu najwyższego, Finlandia) środek odwoławczy od tego wyroku. Sąd najwyższy uchylił rzeczony wyrok, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania przed Helsingin hovioikeus (sądem apelacyjnym w Helsinkach) w celu dokonania oceny, czy istniały przesłanki, w rozumieniu rozdziału 3 § 1 ustawy 1672/2009, uzasadniające nałożenie grzywny za zrzut olejów.
- 40 Orzeczeniem z dnia 18 listopada 2014 r. sąd apelacyjny stwierdził, że z przedstawionych mu dowodów wynika, że istniało zagrożenie, iż rozpatrywany zrzut oleju spowodował znaczne szkody dla wybrzeża lub związanych z nim interesów Republiki Finlandii oraz wszystkich zasobów morza terytorialnego lub w ramach fińskiej WSE. Sąd ten w konsekwencji oddalił środek odwoławczy wniesiony na wyrok Helsingin käräjäoikeus (sądu pierwszej instancji w Helsinkach).
- 41 W tej sytuacji Bosphorus wniósł do Korkein oikeus (sądu najwyższego) środek odwoławczy zmierzający do uchylenia orzeczenia Helsingin hovioikeus (sądu apelacyjnego w Helsinkach) oraz orzeczenia Helsingin käräjäoikeus (sądu pierwszej instancji w Helsinkach), a także decyzji z dnia 23 lipca i 16 września 2011 r., oraz uchylenia grzywny wymierzonej z tytułu zrzutu olejów.
- 42 W tych okolicznościach Korkein oikeus (sąd najwyższy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy wyrażenie »wybrzeże lub interesy związane z wybrzeżem« w art. 220 ust. 6 [UNCLOS] względnie wyrażenie »wybrzeże lub związane z tym [nim] interesy« w art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35 należy interpretować w oparciu o definicję »wybrzeża lub interesów związanych« zawartą w art. II pkt 4 [konwencji o interwencji]?
 - 2) Zgodnie z definicją w art. II pkt 4 lit. c) wymienionej w pierwszym pytaniu prejudycjalnym konwencji [o interwencji] z 1969 r. »interesy związane« oznaczają między innymi dobre warunki bytowe obszaru nadbrzeżnego, łącznie z ochroną żywych zasobów morskich, fauny i flory. Czy postanowienie to obowiązuje również w odniesieniu do zachowania zasobów żywych, a także fauny i flory w WSE, czy też to postanowienie konwencji dotyczy tylko zapewnienia interesów obszaru wybrzeża?
 - 3) Jeżeli na pytanie pierwsze zostanie udzielona odpowiedź przecząca: Co oznaczają wyrażenia »wybrzeże lub interesy związane z wybrzeżem« w art. 220 ust. 6 [UNCLOS] względnie »wybrzeże lub związane z tym [nim] interesy« w art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35?
 - 4) Co oznacza wyrażenie »zasoby morza terytorialnego lub [WSE]« w rozumieniu art. 220 ust. 6 [UNCLOS] i art. 7 ust. 2 dyrektywy [2005/35]? Czy w przypadku zasobów żywych chodzi tylko o gatunki użytkowe, czy podlegają pod nie także współżyjące z gatunkami użytkowymi lub zależne od nich gatunki w rozumieniu art. 61 ust. 4 konwencji o prawie morza, takie jak przykładowo gatunki roślin i zwierząt, które wykorzystywane są jako pożywienie przez gatunki użytkowe?

- 5) Jak należy definiować wyrażenie »powodujący zagrożenie« zawarte w art. 220 ust. 6 [UNCLOS] i art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35? Czy spowodowanie zagrożenia należy definiować na podstawie pojęcia abstrakcyjnego bądź konkretnego zagrożenia, czy też w jeszcze inny sposób?
- 6) Czy dokonując oceny przewidzianych w art. 220 ust. 6 [UNCLOS] i w art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35 przesłanek uprawnienia [jurysdykcji] państwa nadbrzeżnego, należy wychodzić z założenia, że spowodowane lub grożące poważne szkody stanowią poważniejsze następstwo niż spowodowane lub grożące zanieczyszczenie środowiska morskiego w rozumieniu art. 220 ust. 5 [UNCLOS]? Jak należy definiować »poważne zanieczyszczenie środowiska morskiego« i jak należy je uwzględniać przy ocenie spowodowanych lub grożących poważnych szkód?
- 7) Jakie okoliczności należy uwzględniać przy ocenie poważnego charakteru spowodowanych lub grożących szkód? Czy przy ocenie należy na przykład uwzględniać czas trwania i rozległość geograficzną niekorzystnych skutków, które okazują się szkodami? Jeżeli tak, to jak należy oceniać czas trwania i rozmiar szkód?
- 8) Dyrektywa 2005/35/WE jest dyrektywą określającą minimalne wymogi i nie stanowi przeszkody dla podejmowania przez państwa członkowskie bardziej rygorystycznych środków w przypadkach zanieczyszczania obszarów morskich przez statki, w zgodzie z prawem międzynarodowym (art. 1 ust. 2). Czy możliwość zastosowania bardziej rygorystycznych uregulowań dotyczy także art. 7 ust. 2 dyrektywy, w którym uregulowane jest uprawnienie państwa nadbrzeżnego do podjęcia działań w stosunku do przepływającego statku?
- 9) Czy w ramach wykładni określonych w art. 220 ust. 6 [UNCLOS] i w art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35 przesłanek uprawnienia [jurysdykcji nadbrzeżnego] państwa członkowskiego można uwzględniać szczególne okoliczności geograficzne i ekologiczne oraz wrażliwość obszaru Morza Bałtyckiego?
- 10) Czy »wyraźne, obiektywne dowody« w rozumieniu art. 220 ust. 6 [UNCLOS] i »niepodważalne dowody« w rozumieniu art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35 oznaczają, że poza dowodem, iż statek popełnił naruszenia, o których mowa w wymienionych przepisach, wymagany jest także dowód dotyczący skutków wycieku [zrzutu]? Jakiego dowodu należy wymagać na to, iż wybrzeżu lub związanym z nim interesom albo zasobom morza terytorialnego lub [WSE] – przykładowo zasobom ptactwa i ryb oraz środowisku morskemu w tym obszarze – grożą poważne szkody? Czy wymóg wyraźnych, obiektywnych dowodów [niepodważalnych dowodów] oznacza, że na przykład ocena negatywnego oddziaływania wyciekłego [zrzutu] oleju na środowisko morskie musi być zawsze oparta na konkretnych badaniach i opracowaniach dotyczących oddziaływania zaistniałego wycieku oleju?».

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

Uwagi wstępne

- 43 W celu udzielenia odpowiedzi na pytania przedłożone w niniejszej sprawie przez sąd odsyłający, Trybunał musi zapoznać się bliżej z UNCLOS, konwencją Marpol 73/78 i konwencją o interwencji na morzu pełnym z 1969 r. Należy zatem przypomnieć status tych konwencji z punktu widzenia prawa Unii.
- 44 Jeśli chodzi o UNCLOS – to z uwagi na fakt, że konwencja ta została podpisana i zatwierdzona przez Unię, jej przepisy stanowią integralną część porządku prawnego Unii i są dla niej wiążące. Co za tym idzie, Trybunał jest właściwy do dokonania wykładni jej postanowień. Ponadto konwencja ta ma

pierwszeństwo przed aktami wtórnego prawa Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 3 czerwca 2008 r., Intertanko i in., C-308/06, EU:C:2008:312, pkt 42, 53), które winny być interpretowane w zgodzie z tą konwencją.

- 45 Jeśli chodzi, po drugie, o konwencję Marpol 73/78, do której Unia nie przystąpiła, ale która wiąże jej wszystkie państwa członkowskie – konwencja ta może mieć wpływ nie tylko na wykładnię UNCLOS, ale również na przepisy prawa wtórnego, które wchodzą w zakres jej stosowania, takie jak przepisy dyrektywy 2005/35. Biorąc pod uwagę zasadę dobrej wiary w prawie zwyczajowym, przyjętą w powszechnym prawie międzynarodowym, oraz art. 4 ust. 3 TUE, Trybunał powinien uwzględnić konwencję Marpol 73/78 przy wykładni tych przepisów (zob. podobnie wyrok z dnia 3 czerwca 2008 r., Intertanko i in., C-308/06, EU:C:2008:312, pkt 47, 52).
- 46 Po trzecie, odnosząc się do Konwencji dotyczącej interwencji na morzu pełnym z 1969 r., należy zauważyć, że z jednej strony Unia do niej nie przystąpiła, a z drugiej strony nie można uznać, by Unia została zastąpiona przez swe państwa członkowskie, ponieważ nie wszystkie z tych państw są stronami tej konwencji. Wynika stąd, że konwencja ta nie jest dla Unii wiążąca oraz że Trybunał nie jest właściwy do dokonywania jej wykładni, jako takiej, w ramach postępowania w przedmiocie odesłania prejudycjalnego (zob. podobnie wyrok z dnia 24 czerwca 2008 r., Commune de Mesquer, C-188/07, EU:C:2008:359, pkt 85).
- 47 Niemniej jednak w niniejszej sprawie, ponieważ Trybunał ma dokonać wykładni UNCLOS, należy uwzględnić Konwencję o interwencji na morzu pełnym z 1969 r., ponieważ konwencja ta stanowi część przepisów mających znaczenie przy wykładni UNCLOS.
- 48 Jak wynika bowiem w szczególności z art. 237 UNCLOS – który reguluje zależność pomiędzy tą konwencją i specjalnymi konwencjami, które dotyczą ochrony i zachowania środowiska morskiego, wśród których znajduje się konwencja dotycząca interwencji na morzu pełnym z 1969 r. – UNCLOS nie wpływa na szczegółowe zobowiązania przyjęte przez państwa na podstawie zawartych wcześniej specjalnych konwencji.
- 49 Po czwarte, z uwagi na treść pkt 44 niniejszego wyroku art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35 – który wprowadza do prawa Unii postanowienia art. 220 ust. 6 UNCLOS, którego brzmienie jest w istocie z nim identyczne – należy interpretować zgodnie z tym postanowieniem UNCLOS. W konsekwencji wykładnię art. 220 ust. 6 należy zasadniczo uznać za możliwą do stosowania względem art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35.

W przedmiocie pierwszego zdania pytania dziesiątego

- 50 W zdaniu pierwszym pytania dziesiątego, które należy rozpatrzyć w pierwszej kolejności, sąd odsyłający rozważa, czy art. 220 ust. 6 UNCLOS i art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35 należy interpretować w ten sposób, że [wyrażenie „wyraźne, obiektywne dowody” w rozumieniu UNCLOS] i wyrażenie „niepodważalne dowody” w rozumieniu [dyrektywy 2005/35] odnoszą się nie tylko do popełnionego naruszenia, ale również do dowodów dotyczących jego skutków.
- 51 Zgodnie z art. 220 ust. 6 UNCLOS, jeżeli istnieją wyraźne, obiektywne dowody, że statek pływający w [WSE] lub po morzu terytorialnym państwa dopuścił się w [WSE] naruszenia, o którym mowa w ustępie 3, które doprowadziło do zrzutu powodującego poważną szkodę lub zagrożenie poważną szkodą dla wybrzeża państwa nadbrzeżnego lub jego interesów związanych z wybrzeżem albo dla jakichkolwiek zasobów jego morza terytorialnego lub [WSE], państwo to może, z zastrzeżeniem rozdziału 7 i pod warunkiem, że dowody za tym przemawiają, wszcząć postępowanie, łącznie z zatrzymaniem statku, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym.

- 52 Należy stwierdzić, że brzmienie art. 220 ust. 6 UNCLOS nie pozwala na ustalenie, czy istnienie „wyraźnych, obiektywnych dowodów” w rozumieniu tego postanowienia musi być związane jedynie z samym naruszeniem, czy też odnosi się również do jego skutków.
- 53 W tych okolicznościach należy odwołać się do kontekstu, w który wpisuje się pojęcie „wyraźnych, obiektywnych dowodów”, w rozumieniu tego postanowienia oraz celów realizowanych przez art. 220 UNCLOS.
- 54 W tym względzie należy wskazać, że art. 220 ust. 3, 5 i 6 UNCLOS stanowi gradacyjny zestaw środków, które państwo przybrzeżne może podjąć w stosunku do statku, który jest podejrzany lub o którym wiadomo, że dopuścił się naruszenia w WSE tego państwa.
- 55 Po pierwsze, art. 220 ust. 3 tej konwencji odnosi się do naruszenia norm i standardów prawa międzynarodowego w zakresie zapobiegania, zmniejszania i kontroli zanieczyszczenia ze statków lub ustaw i innych przepisów prawnych przyjętych przez to państwo zgodnie z takimi normami i standardami oraz ich wdrażania, przy czym to przede wszystkim konwencja Marpol 73/78 definiuje tego rodzaju naruszenia.
- 56 Postanowienia rzeczonego artykułu przewidują również, że jeżeli istnieją uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że doszło do takiego naruszenia, państwo nadbrzeżne może żądać od statku udzielenia informacji dotyczących nazwy statku i portu jego rejestracji, ostatniego i następnego portu, do którego zawinął lub zawinie, oraz innych odpowiednich informacji potrzebnych do ustalenia, czy nastąpiło naruszenie.
- 57 Następnie – art. 220 ust. 5 UNCLOS uprawnia państwo nadbrzeżne do dokonania fizycznej kontroli statku. W tym celu przepis ten wymaga nie tylko, by istniały uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że statek dopuścił się naruszenia zdefiniowanego w art. 220 ust. 3 UNCLOS, ale także by naruszenie to było szczególnie istotne ze względu na swe skutki (zwane dalej „naruszeniem o szczególnie poważnych skutkach”). Wspomniane wyżej naruszenie winno prowadzić do znaczącego zrzutu, powodującego poważne zanieczyszczenie środowiska morskiego lub groźbę takiego zanieczyszczenia.
- 58 W związku z tym okazuje się, że właśnie z powodu zaistnienia naruszenia o szczególnie poważnych skutkach, o którym mowa w art. 220 ust. 5 UNCLOS, autorzy tej konwencji upoważnili państwo nadbrzeżne do przyjęcia środka bardziej restrykcyjnego niż przewidziany w art. 220 ust. 3 UNCLOS.
- 59 Wreszcie art. 220 ust. 6 UNCLOS jest porównywalny z art. 220 ust. 5 tej konwencji w zakresie, w jakim odnosi się on do naruszenia o szczególnie poważnych skutkach. Naruszenie, w rozumieniu tego postanowienia, doprowadza do zrzutu powodującego poważną szkodę lub zagrożenie poważną szkodą dla wybrzeża państwa nadbrzeżnego lub jego interesów związanych z wybrzeżem albo dla jakichkolwiek zasobów jego morza terytorialnego lub WSE tego państwa (zwane dalej „dobrami i interesami związanymi państwa nadbrzeżnego”).
- 60 Niemniej jednak postanowienia te różnią się w zakresie, w jakim art. 220 ust. 6 UNCLOS uzależnia prawo państwa nadbrzeżnego do interwencji od istnienia „wyraźnych, obiektywnych dowodów” na okoliczność, że dopuszczono się naruszenia o szczególnie poważnych skutkach, a nie wyłącznie od istnienia uzasadnionej podstawy do przypuszczenia, że popełniono tego rodzaju naruszenie. Ponadto w przypadku spełnienia przesłanek art. 220 ust. 6 państwo nadbrzeżne może podjąć szczególnie restrykcyjne działania, skoro może nakazać zatrzymanie statku, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym.

- 61 Wynika stąd, że twórcy UNCLOS zamierzali przyznać państwu nadbrzeżnemu prawo do podjęcia tak szczególnie restrykcyjnego środka, ponieważ, po pierwsze, naruszenie, którego dopuścił się statek, spowodowało poważną szkodę po stronie tego państwa, a po drugie, jest oczywiste, że dany statek jest sprawcą tego naruszenia.
- 62 Ponieważ przesłanki te, o jednakowym znaczeniu, mają charakter kumulatywny, art. 220 ust. 6 UNCLOS należy interpretować w ten sposób, że przewiduje on, iż prawo państwa nadbrzeżnego do interwencji jest uzależnione od istnienia niepodważalnych dowodów na okoliczność zarówno popełnienia naruszenia przez dany statek, w rozumieniu art. 220 ust. 3 tej konwencji, jak i na okoliczność powstania poważnej szkody lub zagrożenia poważną szkodą dla państwa nadbrzeżnego wskutek takiego naruszenia.
- 63 Taką wykładnię tego postanowienia konwencji potwierdza cel UNCLOS, którym jest ustanowienie dla wszystkich obszarów morskich sprawiedliwej równowagi między interesami państw nadbrzeżnych oraz interesami państw bandery, które mogą być sprzeczne (wyrok z dnia 3 czerwca 2008 r., Intertanko i in., C-308/06, EU:C:2008:312, pkt 58).
- 64 W istocie wykonywanie prawa do interwencji przez państwo nadbrzeżnego w swojej WSE, w szczególności prawo nakazania zatrzymania statku pływającego pod banderą innego państwa i uniemożliwienia mu w ten sposób tymczasowo korzystania z wolności żeglugi gwarantowanej przez międzynarodowe prawo morza w tym obszarze, wymaga, w celu zapewnienia właściwej równowagi pomiędzy interesami tego państwa nadbrzeżnego i państwa bandery, by rzeczono państwo nadbrzeżne posiadało wystarczający dowód, a nie wyłącznie uzasadnione podstawy do przypuszczania, że statek ten rzeczywiście dopuścił się naruszenia, które spowodowało poważne szkody lub groziło ich powstaniem.
- 65 W konsekwencji na pierwszą część pytania dziesiątego należy odpowiedzieć, że art. 220 ust. 6 UNCLOS i art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35 należy interpretować w ten sposób, że wyrażenie „wyraźne, obiektywne dowody” w rozumieniu art. 220 ust. 6 UNCLOS oraz „niepodważalne dowody” w rozumieniu art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35 odnosi się nie tylko do okoliczności popełnienia naruszenia, ale również do dowodu na okoliczność zaistnienia jego skutków.

W przedmiocie pytań od pierwszego do trzeciego

- 66 Poprzez pytania od pierwszego do trzeciego, które należy rozpatrzyć łącznie i w drugiej kolejności, sąd odsyłający zastanawia się co do zasady nad wykładnią wyrażenia „wybrzeże [...] i interesy związane z wybrzeżem”, zawartego w art. 220 ust. 6 UNCLOS i w art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35, w świetle postanowień Konwencji o interwencji na morzu pełnym z 1969 r.
- 67 W celu dokonania wykładni postanowień UNCLOS należy odwołać się do przepisów międzynarodowego prawa zwyczajowego, które znajdują odzwierciedlenie w postanowieniach art. 31 ust. 1 konwencji wiedeńskiej, które wiążą instytucje Unii i stanowią część jej porządku prawnego (zob. podobnie wyrok z dnia 27 lutego 2018 r., Western Sahara Campaign UK, C-266/16, EU:C:2018:118, pkt 58 i przytoczone tam orzecznictwo, z którego wynika, że traktat należy interpretować w dobrej wierze, zgodnie ze zwykłym znaczeniem, jakie należy przypisywać użytym w nim wyrazom w ich kontekście, oraz w świetle jego przedmiotu i celu traktatu).
- 68 Należy najpierw stwierdzić, że pojęcie „wybrzeże państwa nadbrzeżnego lub jego interesy związane z wybrzeżem” [„littoral et intérêts connexes de l'État côtier”], o których mowa w art. 220 ust. 6 UNCLOS nie zostało przez tę konwencję zdefiniowane.

- 69 Co do konwencji o interwencji na morzu pełnym z 1969 r., posługuje się ona pojęciem „wybrzeża lub związanych z nim interesów państwa nadbrzeżnego” [côtes ou intérêts connexes d'un État riverain] i precyzuje znaczenie, jakie należy nadać pojęciu „interesów związanych [z wybrzeżem]”.
- 70 W szczególności, zgodnie z jej art. I ust. 1, strony tej konwencji „mogą zastosować takie środki na morzu pełnym, jakie mogą być konieczne do zapobieżenia, złagodzenia lub usunięcia poważnego i bezpośredniego niebezpieczeństwa grożącego ich wybrzeżom lub związanym z nimi interesom [„leurs côtes ou intérêts connexes”] na skutek zanieczyszczenia lub zagrożenia zanieczyszczeniem morza olejami w następstwie wypadku morskiego albo działań związanych z takim wypadkiem, co do których można rozsądnie przewidzieć, że spowodują znaczne szkodliwe skutki”.
- 71 Artykuł II ust. 4 rzeczony konwencji definiuje termin „interesy związane [z wybrzeżem]” jako „interesy państwa nadbrzeżnego bezpośrednio dotkniętego albo zagrożonego wypadkiem morskim, takie jak [po pierwsze] działalność morską na wybrzeżu, w portach i przy ujściach rzek łącznie z rybołówstwem, stanowiąca podstawowe źródło utrzymania dla zainteresowanych osób, [po drugie] walory turystyczne danego obszaru, [i po trzecie] warunki zdrowotne ludności wybrzeża oraz dobre warunki bytowe obszaru nadbrzeżnego łącznie z ochroną żywych zasobów morskich, fauny i flory”.
- 72 Należy zaznaczyć, że wyrażenie „wybrzeża lub związane z nimi interesy państwa nadbrzeżnego” w rozumieniu konwencji w sprawie interwencji na morzu pełnym z 1969 r. są podobne do sformułowania „wybrzeże państwa nadbrzeżnego lub jego interesy związane z wybrzeżem” użytego w art. 220 ust. 6 UNCLOS.
- 73 Prawdą jest, że art. 220 ust. 6 UNCLOS odwołuje się do terminu „littoral” (wybrzeże), podczas gdy w art. I ust. 1 Konwencji o interwencji na morzu pełnym z 1969 r. stosuje się termin „côtes” (wybrzeże). Jednakże oba te terminy obejmują, zgodnie z ich zwyczajowym znaczeniem w języku potocznym, obszar kontaktu między morzem a lądem. Ponadto te dwa postanowienia zostały zredagowane w podobny sposób w wersji w języku angielskim, użyto tam bowiem tego samego pojęcia, mianowicie „coastline”, dla określenia rzeczony obszaru kontaktu.
- 74 Artykuł 220 ust. 6 posługuje się również pojęciem „État côtier” (państwo nadbrzeżne), podczas gdy w art. II ust. 4 Konwencji w sprawie interwencji na morzu pełnym z 1969 r. używa terminu „État riverain” (państwo nadbrzeżne). Niemniej jednak oba te terminy obejmują, zgodnie z ich zwyczajowym znaczeniem w języku potocznym, państwo, którego terytorium lądowe znajduje się na granicy obszaru morskiego.
- 75 Ponadto, jak podnosi rzecznik generalny w pkt 70 swojej opinii, z genezy art. 220 ust. 6 UNCLOS jasno wynika, że umawiające się strony czerpały inspirację z konwencji o interwencji na morzu pełnym z 1969 r., ustalając, że państwa nadbrzeżne powinny również posiadać jurysdykcję w zakresie podejmowania działań wobec obcych statków, które dopuściły się naruszeń w WSE podlegającej jurysdykcji tego państwa. Należy zatem uznać, że znaczenie jakie należy nadać wyrażeniu „wybrzeże [...] lub jego interesy związane z wybrzeżem”, figurującemu w art. 220 ust. 6 UNCLOS, powinno być takie samo jak wynika z art. I ust. 1 i art. II ust. 4 konwencji dotyczącej interwencji na morzu pełnym z 1969 r.
- 76 Stwierdziwszy to, należy również przypomnieć, że w dniu przyjęcia konwencji dotyczącej interwencji na morzu pełnym w 1969 r. reżim WSE nie był jeszcze częścią prawa międzynarodowego.
- 77 Tymczasem konwencja UNCLOS dokonała uznania WSE oraz reguluje obecnie system prawny Unii w tym zakresie. W tym kontekście, jak wynika jasno z samego brzmienia art. 220 ust. 6 tej konwencji, odnosi się on również do „jakichkolwiek zasobów [...] WSE”, zarówno żywych, jak i nieożywionych, podlegających, jak to wynika z art. 56 ust. 1 lit. a) i b) wspomnianej konwencji – jurysdykcji państwa nadbrzeżnego.

- 78 Ponadto pojęcie „jakichkolwiek zasobów” morza terytorialnego państwa nadbrzeżnego, o którym mowa w art. 220 ust. 6 UNCLOS, należy rozumieć w ten sposób, że obejmuje ono również zasoby nieożywione morza terytorialnego.
- 79 Jak wynika z ogółu powyższych rozważań, na pytania od pierwszego do trzeciego należy odpowiedzieć, że pojęcie „wybrzeża [...] lub [...] interesów związanych [z wybrzeżem]” (littoral ou [...] intérêts connexes) zawarte w art. 220 ust. 6 UNCLOS i pojęcie „wybrzeża lub związanych z tym [nim] interesów” (littoral ou aux intérêts connexes) użyte w art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35 należy interpretować w ten sposób, że mają one co do zasady to samo znaczenie co sformułowanie „wybrzeża lub związane z nimi interesy” zawarte w art. I ust. 1 i w art. II ust. 4 Konwencji w sprawie interwencji na morzu pełnym z 1969 r., przy czym art. 220 ust. 6 stosuje się również do nieożywionych zasobów morza terytorialnego państwa nadbrzeżnego i do wszystkich [jakichkolwiek] zasobów WSE tego państwa.

W przedmiocie pytania czwartego

- 80 W pytaniu czwartym, które należy rozpatrzyć w trzeciej kolejności, sąd odsyłający rozważa co do zasady, czy art. 220 ust. 6 UNCLOS i art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35 powinny być interpretowane w ten sposób, że pojęcie zasobów morza terytorialnego lub WSE danego państwa nadbrzeżnego w rozumieniu tych przepisów obejmuje swym zasięgiem wyłącznie gatunki użytkowe, czy też odnosi się również do gatunków współżyjących z gatunkami użytkowymi lub gatunkami od nich zależnymi, takie jak przykładowo gatunki roślin i zwierząt, które wykorzystywane są jako pożywienie przez gatunki użytkowe.
- 81 Należy wskazać, że art. 220 ust. 6 UNCLOS dotyczy szkód lub zagrożenia szkodą dla „jakichkolwiek” zasobów morza terytorialnego lub WSE państwa nadbrzeżnego. Postanowienie to winno zatem być w tym względzie przedmiotem wykładni rozszerzającej, która wynika z samego brzmienia tego postanowienia, które nie może być rozumiane jako wyłączające niektóre zasoby z zakresu jego zastosowania.
- 82 Tym samym zasoby morza terytorialnego lub WSE państwa nadbrzeżnego w rozumieniu tego art. 220 ust. 6 należy rozumieć jako obejmujące swym zakresem gatunki użytkowe, lecz również gatunki współżyjące z nimi lub od nich zależne.
- 83 Współzależność między różnymi gatunkami jest zresztą wyraźnie uwzględniona w UNCLOS. W istocie tytułem ochrony żywych zasobów, przewidzianej w art. 61 tej konwencji, państwo nadbrzeżne, w ramach środków przyjętych na podstawie art. 61 ust. 3 tej konwencji, mającym na celu utrzymanie lub odtworzenie populacji poławianych gatunków, winno również wyraźnie uwzględnić, zgodnie z art. 61 ust. 4 konwencji ich wpływ na gatunki współżyjące z gatunkami poławianymi lub od nich zależne.
- 84 W konsekwencji na pytanie czwarte należy odpowiedzieć, że art. 220 ust. 6 UNCLOS i art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35 powinny być interpretowane w ten sposób, że zakres pojęcia zasobów morza terytorialnego lub WSE państwa nadbrzeżnego, w rozumieniu tych przepisów, obejmuje gatunki użytkowe, ale również gatunki współżyjące z gatunkami użytkowymi lub od nich zależne, takie jak gatunki roślin i zwierząt, które wykorzystywane są jako pożywienie przez gatunki użytkowe.

W przedmiocie pytania szóstego

- 85 Poprzez pytanie szóste, które należy rozpatrzyć w czwartej kolejności, sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy – i jeśli tak, to w jaki sposób – należy uwzględnić pojęcie „poważnego zanieczyszczenia”, którym posługuje się art. 220 ust. 5 UNCLOS, przy stosowaniu art. 220 ust. 6 tej konwencji, jak i art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35, w szczególności przy ocenie skutków naruszenia zdefiniowanych w tych postanowieniach.
- 86 W tym względzie, mimo że art. 22 ust. 5 UNCLOS nie definiuje pojęcia „zanieczyszczenia”, z art. 1 ust. 4 tej konwencji wynika, że „zanieczyszczenie środowiska morskiego” oznacza takie „bezpośrednie lub pośrednie wprowadzanie przez człowieka substancji lub energii do środowiska morskiego, łącznie z estuariami, które powoduje lub może powodować takie szkodliwe następstwa jak: szkody wyrządzone żywym zasobom i życiu w morzu, niebezpieczeństwa dla zdrowia człowieka, przeszkody w działalności na morzu, w tym w poławianiu i w innych zgodnych z prawem sposobach korzystania z morza, obniżanie jakości użytkowej wody morskiej i pogarszanie warunków wypoczynku”.
- 87 Artykuł 220 ust. 6 UNCLOS odnosi się w szczególności do pojęcia „interesów związanych [z wybrzeżem]” państwa nadbrzeżnego, które jak wynika z pkt 75 niniejszego wyroku, winno co do zasady posiadać to samo znaczenie, co pojęcie określone w art. II ust. 4 konwencji dotyczącej interwencji na morzu pełnym z 1969 r.
- 88 Tymczasem, chociaż ochrona „interesów związanych” państwa nadbrzeżnego staje się zazwyczaj znacząca w sytuacji zanieczyszczenia środowiska, należy stwierdzić, że art. II ust. 4 konwencji o interwencji na morzu pełnym z 1969 r., odnosi się jednak szczególnie do szkodliwych skutków – gospodarczych, społecznych oraz dotyczących zdrowia – takiego zanieczyszczenia dla państwa nadbrzeżnego, mianowicie, w szczególności, poważnej szkody lub zagrożenia poważną szkodą wyrządzoną, przede wszystkim różnym rodzajom działalności zawodowej związanym z eksploatacją morza wykonywanym przez ludność zamieszkującą nadbrzeże, które stanowią podstawowe źródło utrzymania dla tej ludności, następnie działalności turystycznej w regionach nadbrzeża oraz wreszcie zdrowiu i dobrostanowi ludności.
- 89 Z porównania tego wynika, że istnieją istotne różnice między art. 220 ust. 5 i art. 220 ust. 6 UNCLOS.
- 90 Z jednej strony bowiem rzeczony art. 220 ust. 5 w związku z art. 1 ust. 4 UNCLOS nie ma na celu ochrony szczególnie nakierowanej na dobra i związane z nimi interesy państwa nadbrzeżnego, a z drugiej strony państwo to nie ma obowiązku wykazania istnienia „poważnej szkody” dla swoich interesów.
- 91 Wynika stąd, że rozważane dwa postanowienia mają różny przedmiot, wobec czego, co do zasady, nie należy w celu stosowania art. 220 ust. 6 UNCLOS uwzględniać pojęcia „poważnego zanieczyszczenia”, o którym mowa w art. 220 ust. 5 tej konwencji.
- 92 W konsekwencji na pytanie szóste należy odpowiedzieć w ten sposób, że co do zasady nie należy uwzględniać pojęcia „poważnego zanieczyszczenia”, o którym mowa w art. 220 ust. 5 UNCLOS, przy stosowaniu art. 220 ust. 6 tej konwencji, jak też art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35, w szczególności przy ocenie skutków naruszenia zdefiniowanych w tych postanowienia i przepisach.

W przedmiocie pytań piątego, siódmego i dwóch ostatnich zdań pytania dziesiątego

- 93 W ramach pytania piątego, siódmego i dwóch ostatnich zdań pytania dziesiątego, które należy rozpatrzyć łącznie i piątej kolejności, sąd odsyłający rozważa co do zasady, w jaki sposób dokonać oceny skutków naruszenia, zgodnie z definicją z art. 220 ust. 6 UNCLOS i z art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35.

- 94 Jak wynika z pkt 65 niniejszego wyroku, art. 220 ust. 6 UNCLOS należy interpretować w ten sposób, że dotyczy on nie tylko niepodważalnego dowodu na okoliczność popełnienia naruszenia, ale również dowodów dotyczących jego skutków.
- 95 Postanowienie to przewiduje również, że do celów jego stosowania naruszenie, jakiego dopuszcza się statek, winno prowadzić do zrzutu powodującego poważną szkodę lub zagrożenie poważną szkodą, taką jak opisana w pkt 59 niniejszego wyroku, w odniesieniu do niektórych dóbr i związanych z nimi interesów państwa nadbrzeżnego.
- 96 Oznacza to w danym przypadku, że należy uwzględnić całość przesłanek pozwalających stwierdzić, iż szkoda została wyrządzona lub może zostać wyrządzona w odniesieniu do tych dóbr i interesów, jak również dokonać oceny rozmiaru wyrządzonej szkody lub szkody, która może zostać wyrządzona względem tych dóbr i interesów, co nie oznacza, że postanowienie to samo w sobie faworyzuje a priori pewien rodzaj dowodów.
- 97 W tym kontekście należy zauważyć, że na dobra i związane z nimi interesy państwa nadbrzeżnego chronione art. 220 ust. 6 UNCLOS składają się elementy heterogeniczne.
- 98 Wynika stąd, że należy ustalić dobra i interesy, których dotyczy szkoda, oraz ocenić wagę naruszenia jednego lub wielu spośród tych elementów, bądź nawet ich wszystkich.
- 99 Należy również uwzględnić cechy charakterystyczne dóbr lub związanych z nimi interesów, do których odnosi się szkoda. W rzeczywistości wrażliwość państwa nadbrzeżnego w obliczu szkodliwego oddziaływanie zrzutów różni się w zależności od rodzaju dóbr lub związanych z nimi interesów, których naruszenie dotyczy. W szczególności zagrożenie dla zdrowia ludności zamieszkującej wybrzeże co do zasady oddziałuje w większym stopniu na państwo nadbrzeżne niż szkoda czysto ekonomiczna.
- 100 Ponadto należy określić skutki rozpatrywanych zrzutów dla dóbr i związanych z nimi interesów państwa nadbrzeżnego.
- 101 W związku z tym, biorąc pod uwagę, po pierwsze, pilny charakter, jaki może mieć przyjęcie środka ochronnego, a po drugie, wynikające z brzmienia art. 220 ust. 6 UNCLOS znaczenie ryzyka poniesienia szkody w celu uprawiania państwa nadbrzeżnego, do przyjęcia takiego środka wystarczy ustalenie, na podstawie dostępnych danych naukowych, charakteru i rozmiaru szkody, jaką wskutek rzeczonych zrzutów mogą ponieść różne dobra i związane z nimi interesy państwa nadbrzeżnego. W tym celu należy w szczególności uwzględnić, na ile to możliwe, rodzaj szkodliwych substancji zawartych w rozpatrywanych zrzutach, jak również objętość, kierunek, prędkość i czas rozprzestrzeniania się zrzutów.
- 102 Jak wynika z ogółu powyższych rozważań, na pytania od piątego do siódmego i dwa ostatnie zdania pytania dziesiątego należy odpowiedzieć, że w celu dokonania oceny skutków naruszenia, takiego jak zdefiniowane w art. 220 ust. 6 UNCLOS i art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35, należy uwzględnić wszelkie przesłanki pozwalające ustalić, że szkoda powstała lub istnieje zagrożenie jej powstaniem w odniesieniu do dóbr i związanych z nimi interesów państwa nadbrzeżnego, a także ocenić znaczenie powstałej szkody lub zagrożenia jej powstaniem w stosunku do tych dóbr i interesów, biorąc w szczególności po uwagę:
- kumulatywny charakter naruszenia wielu, a nawet wszystkich dóbr i związanych z nimi interesów, oraz różną wrażliwość państw nadbrzeżnych na naruszenia różnych dóbr i związanych z nimi interesów;

- przewidywalne, niekorzystne skutki zrzutów dla tych dóbr i związanych z nimi interesów, ustalone nie tylko na podstawie dostępnych danych naukowych, ale również z uwzględnieniem rodzaju substancji szkodliwych zawartych w rozpatrywanych zrzutach, a także ich objętości, kierunku, prędkości i czasu ich rozprzestrzeniania się.

W przedmiocie pytania dziewiątego

- 103 Poprzez pytanie dziewiąte, które należy poddać analizie w szóstej kolejności, sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy – i jeżeli tak, to w jaki sposób – szczególne cechy geograficzne i ekologiczne oraz wrażliwość obszaru Morza Bałtyckiego mają wpływ na przesłanki stosowania art. 220 ust. 6 UNCLOS i art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35.
- 104 W tym względzie, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 105 opinii, Morze Bałtyckie jest uznawane na arenie międzynarodowej za obszar specjalny, odznaczający się szczególnymi cechami geograficznymi, i szczególnie wrażliwy ekosystem, wymagający szczególnej ochrony.
- 105 Tymczasem takie szczególne cechy mają bezpośredni wpływ na definicję i kwalifikację naruszenia w rozumieniu art. 220 ust. 3 UNCLOS, a w konsekwencji na stosowanie art. 220 ust. 6 tej konwencji. Punkt B przepisu 15 w części C rozdziału 3 załącznika I do konwencji Marpol 73/78 definiuje naruszenie popełnione na obszarze specjalnym w sposób bardziej restrykcyjny niż w stosunku do zrzutów, które mają miejsce poza obszarem specjalnym.
- 106 W związku z tym należy przypomnieć, że szczególnym celem art. 220 ust. 6 UNCLOS nie jest zapewnienie szczególnej ochrony obszarowi specjalnemu, ale ochrona określonych dóbr i interesów państwa nadbrzeżnego, niezależnie od okoliczności, czy przylegające do jego terytorium morze jest, czy nie jest specjalnym obszarem ochrony.
- 107 Tym samym nawet jeśli cechy szczególne Morza Bałtyckiego mogą zostać uwzględnione przy dokonywaniu oceny zakresu szkody wyrządzonej państwu nadbrzeżnemu, to tego rodzaju oddziaływanie to nie może być brane pod uwagę w sposób automatyczny.
- 108 Z powyższych rozważań wynika, że na pytanie dziewiąte należy udzielić odpowiedzi, że szczególne cechy geograficzne i ekologiczne oraz wrażliwość obszaru Morza Bałtyckiego mają wpływ na przesłanki stosowania art. 220 ust. 6 UNCLOS i art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35 pod kątem definicji i kwalifikacji naruszenia, jak również, lecz nie w sposób automatyczny, na ocenę rozmiaru szkody, jaką naruszenie to spowodowało w odniesieniu do dóbr i związanych z nimi interesów państwa nadbrzeżnego.

W przedmiocie pytania ósmego

- 109 Poprzez pytanie ósme, które należy zbadać jako ostatnie, sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy art. 1 ust. 2 dyrektywy 2005/35 należy interpretować w ten sposób, że pozwala on państwom członkowskim na stosowanie zgodnych z prawem międzynarodowym środków bardziej rygorystycznych niż środki przewidziane w art. 7 ust. 2 tej dyrektywy, w przypadkach gdy przepis ten znajduje zastosowanie.
- 110 W tym względzie, jak wynika z samego brzmienia art. 1 ust. 2 dyrektywy 2005/35, dyrektywa ta nie stanowi przeszkody dla państw członkowskich w podejmowaniu, zgodnie z prawem międzynarodowym, bardziej rygorystycznych środków przeciwdziałania zanieczyszczeniom pochodzącym ze statków.

- 111 Należy również podkreślić, że nie wynika z żadnego z przepisów wspomnianej dyrektywy, by uprawnienie przyznane państwom członkowskim przez art. 1 ust. 2 miało ograniczać się jedynie do niektórych jej przepisów.
- 112 W związku z tym tego rodzaju uprawnienie powinno co do zasady mieć również zastosowanie do art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35, który dotyczy właściwości państwa nadbrzeżnego w zakresie wszczęcia postępowania w stosunku do statku w drodze.
- 113 Jednakże art. 1 ust. 2 dyrektywy 2005/35 precyzuje, że tego rodzaju bardziej rygorystyczne środki winny pozostawać w zgodzie z prawem międzynarodowym.
- 114 W tym względzie należy zaznaczyć – jak wynika z pkt 49 niniejszego wyroku, że art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35 należy interpretować zgodnie z art. 220 ust. 6 UNCLOS.
- 115 Tymczasem, jak wynika z pkt 63 niniejszego wyroku, wspomniany art. 220 ust. 6 stanowi wyraz woli, by UNCLOS ustanowiła sprawiedliwą równowagę, na wszystkich obszarach morskich, między interesami państw nadbrzeżnych oraz interesami państw bandery.
- 116 W związku z tym art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35 nie może być traktowany jako zezwolenie na stosowanie przez państwo nadbrzeżne środków bardziej rygorystycznych niż te przewidziane tym przepisem, albowiem może prowadzić to do naruszenia sprawiedliwej równowagi między interesami państwa nadbrzeżnego i państwa bandery, do ustanowienia której zmierza art. 220 ust. 6 UNCLOS.
- 117 Niemniej taka wykładnia nie uniemożliwia państwu nadbrzeżnemu podejmowania środków równoważnych ze środkami przewidzianymi w art. 220 ust. 6, ponieważ przepis ten nie zawiera wyczerpującego wykazu dopuszczalnych środków, co zresztą wynika z zastosowania pojęcia „w szczególności”.
- 118 Z powyższych rozważań wynika, że na pytanie ósme należy udzielić odpowiedzi, że art. 1 ust. 2 dyrektywy 2005/35 należy interpretować w ten sposób, że nie pozwala on państwom członkowskim na stosowanie zgodnych z prawem międzynarodowym środków bardziej rygorystycznych niż środki przewidziane w art. 7 ust. 2 tej dyrektywy, w przypadkach gdy przepis ten znajduje zastosowanie, przy czym państwa nadbrzeżne są uprawnione do podejmowania innych środków równoważnych ze środkami przewidzianymi w przytoczonym art. 220 ust. 6.

W przedmiocie kosztów

- 119 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 220 ust. 6 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, sporządzonej w Montego Bay dnia 10 grudnia 1982 r., oraz art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie zanieczyszczeń pochodzących ze statków oraz wprowadzenia sankcji, w tym sankcji karnych, za przestępstwa związane z zanieczyszczeniami, w brzmieniu zmienionym dyrektywą 2009/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 października 2009 r., należy interpretować w ten sposób, że wyrażenie „wyraźne, obiektywne dowody” w rozumieniu art. 220 ust. 6 Konwencji**

Narodów Zjednoczonych o prawie morza oraz wyrażenie „niepodważalne dowody” w rozumieniu art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35 odnosi się nie tylko do okoliczności popełnienia naruszenia, ale również do dowodu na okoliczność zaistnienia jego skutków.

- 2) Pojęcie „wybrzeża [...] lub [...] interesów związanych [z wybrzeżem]” zawarte w art. 220 ust. 6 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza i pojęcie „wybrzeża lub związanych z tym [nim] interesów” użyte w art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35, w brzmieniu zmienionym dyrektywą 2009/123, należy interpretować w ten sposób, że mają one co do zasady to samo znaczenie co sformułowanie „wybrzeża lub związane z nimi interesy” zawarte w art. I ust. 1 i w art. II ust. 4 Konwencji w sprawie interwencji na morzu pełnym z 1969 r., sporządzonej w Brukseli w dniu 29 listopada 1969 r., przy czym art. 220 ust. 6 stosuje się również do nieożywionych zasobów morza terytorialnego państwa nadbrzeżnego i do wszystkich zasobów wyłącznej strefy ekonomicznej tego państwa.
- 3) Artykuł 220 ust. 6 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza i art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35, w brzmieniu zmienionym dyrektywą 2009/123, powinny być interpretowane w ten sposób, że zakres pojęcia zasobów morza terytorialnego lub wyłącznej strefy ekonomicznej państwa nadbrzeżnego w rozumieniu tych przepisów obejmuje gatunki użytkowe, ale również gatunki współżyjące z gatunkami użytkowymi lub od nich zależne, takie jak gatunki roślin i zwierząt, które wykorzystywane są jako pożywienie przez gatunki użytkowe.
- 4) Co do zasady nie należy uwzględniać pojęcia „poważnego zanieczyszczenia”, o którym mowa w art. 220 ust. 5 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, przy stosowaniu art. 220 ust. 6 tej konwencji, jak też art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35, w brzmieniu zmienionym dyrektywą 2009/123, w szczególności przy ocenie skutków naruszenia, zdefiniowanych w tych postanowienia i przepisach.
- 5) W celu dokonania oceny skutków naruszenia, takiego jak zdefiniowane w art. 220 ust. 6 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza i art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35, w brzmieniu zmienionym dyrektywą 2009/123, należy uwzględnić wszelkie przesłanki pozwalające ustalić, że szkoda powstała lub istnieje zagrożenie jej powstaniem w odniesieniu do dóbr i związanych z nimi interesów państwa nadbrzeżnego, a także ocenić znaczenie powstałej szkody lub zagrożenia jej powstaniem w stosunku do tych dóbr i interesów, biorąc w szczególności po uwagę:
 - kumulatywny charakter naruszenia wielu, a nawet wszystkich dóbr i związanych z nimi interesów, oraz różną wrażliwość państw nadbrzeżnych na naruszenia różnych dóbr i związanych z nimi interesów;
 - przewidywalne niekorzystne skutki zrzutów dla tych dóbr i związanych z nimi interesów, ustalane nie tylko na podstawie dostępnych danych naukowych, ale również z uwzględnieniem rodzaju substancji szkodliwych zawartych w rozpatrywanych zrzutach, a także ich objętości, kierunku, prędkości i czasu ich rozprzestrzeniania się.
- 6) Szczególne cechy geograficzne i ekologiczne oraz wrażliwość obszaru Morza Bałtyckiego mają wpływ na przesłanki stosowania art. 220 ust. 6 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza i art. 7 ust. 2 dyrektywy 2005/35, w brzmieniu zmienionym dyrektywą 2009/123, pod kątem definicji i kwalifikacji naruszenia, jak również, lecz nie w sposób automatyczny, na ocenę rozmiaru szkody, jaką naruszenie to spowodowało w odniesieniu do dóbr i związanych z nimi interesów państwa nadbrzeżnego.

- 7) Artykuł 1 ust. 2 dyrektywy 2005/35, w brzmieniu zmienionym dyrektywą 2009/123, należy interpretować w ten sposób, że nie pozwala on państwom członkowskim na stosowanie zgodnych z prawem międzynarodowym środków bardziej rygorystycznych niż środki przewidziane w art. 7 ust. 2 tej dyrektywy, w przypadkach gdy przepis ten znajduje zastosowanie, przy czym państwa nadbrzeżne są uprawnione do podejmowania innych środków równoważnych ze środkami przewidzianymi w przytoczonym art. 220 ust. 6.

Podpisy